

Grundtvig: Idet jeg maa beklage, at det forrige Rentekammer, som i saa mange andre Ting ogsaa i denne, har efter den ærede Indenrigsministers Oplysning begyndt paa det store Arbejde med de jydskke Klitter, uden at have skabt sig forud nogen som helst tilstrækkelig Kundskab om, hvordan Arbejdet skulde gribes an for at lykkes, og imedens jeg ogsaa paa den anden Side maa udtrykke min Forundring over, at den ærede Indenrigsminister vil kunne finde det tilstrækkelig besøiet, at Staten paa-lægger en Deel af Borgerne den store Udgift og den store Byrde til et Arbejdes Drift, hvis Niemed han selv anseer for ikke at lade sig naae paa den hidtil brugte Maade, men at der derimod slet ikke var Grund til, at Staten i det Hele skulde overtage Beføringen, hvorved dog Byrden vilde blive ligelig fordeelt over det Hele, saa vil jeg fortsætte Forespørgslen blot med det ene Spørgsmaal, at siden den høitærede Indenrigsminister har erklæret, at der var en Mand, som baade theoretisk og praktisk havde bestræbt sig for at sætte sig ind i Sagen og at gjøre et bedre Forslag, som man kunde vente et heldigt Udfald af i Henseende til i det Hele at standse den beklagelige og fordærvelige Sandflugt i Jylland, og at denne Mand havde for længe siden været bestemt til at skulle bereise de Lande, hvor de største Arbejder af dette Slags vare foretagne med det bedste Held, hvorfor dette da ikke er skeet. Den ærede Indenrigsminister anførte vistnok, at under vort nuværende Forhold til Tydskland, og især til Preussen, var det ikke saa lige en Sag at bereise de pommeriske og preussiske Ryster, men skøndt jeg ikke tror, at det vilde have haft nogen synderlig Vanskelighed med en saadan Reise og en saadan Under-søgelse, saa, da den høitærede Indenrigsminister netop nævnte Holland som det Land, hvor der var udført de største Arbejder af det Slags med det største Held, saa kunde jeg ønske at vide, hvorfor man ikke har ladet ham reise til Holland?

Indenrigsministeren: Jeg skal tillade mig at oplyse, at denne Mand, om hvem der er Tale, i en Række af Aar har forestaaet, jeg kan sige i en aldeles isoleret Stilling, betydelige Arbejder, hvortil der under hans umiddelbare

Ellsyn aarlig anvendes en meget stor Sum af Statskassen; deri ligger altsaa allerede een Vanskelighed for at lade ham reise bort. Jovrigt har Spørgsmaalet ikke før i den seneste Tid paa ny været reist, om han skulde foretage denne Reise; der er fra Indenrigsministeriets Side arbejdet hen dertil eller idetmindste foretaget Forberedelser til, at denne Reise kan gjøres, idet der paa Budgettet er opført den til Reiseomkostninger fornødne Sum, og jeg antager, at den vil kunne gjøres til næste Aar. Jeg har ogsaa Grund til at antage, at maaskee personlige Hensyn, nemlig til den omtalte Mand's Helbred, have bevirket, at han ikke har gjentaget Anslet derom. Hvad der i de tidligere Aar, under Urolighederne, har været Anledning til Udsættelsen er imidlertid Noget, som jeg ikke fuldstændig kan oplyse; kun maa jeg bemærke, at da Spørgsmaalet i den senere Tid paany er bleven optaget, er Reisen altsaa ogsaa betænkt at komme til Udførelse.

Ætserning: Jeg skal have den Ære at gjøre Thinget opmærksom paa, at i dette Spørgsmaal ligger der 2 Gjenstande, den ene, om de Foranstaltninger, som træffes for at udføre Arbejdet, skee paa den for Staten meest passende Maade, og den anden, hvorledes hvert enkelt Arbejde skal udføres. Hvad den første Deel angaaer, saa tror jeg ikke, at den ærede Indenrigsminister vil komme et Skridt videre end han nu er ved at sende en Mand til Holland, thi selv om den Mand kunde hjembringe en nøiagtig Efterretning om, hvordan Hollænderne i administrativ Henseende behandle deres Klitter, saa vilde vi ikke derved vide, hvordan vi skulde behandle vore Klitter. Hollands og vore Forhold er i en saa betydelig Grad forskjellig, at der ikke kan hentes nogen egentlig Lærdom derfra. Jeg har besøgt de hollandske Klitter, har gaaet dem igennem paa min Fod og jeg har været i en stor Deel af de danske Klitter eller idetmindste i nogle af dem, og der, hvor jeg har været, har jeg ligeledes gaaet dem igennem paa min Fod. Der er den ganske mærkelige Forskel mellem de hollandske Klitter og en stor Deel af de danske Klitter, at de hollandske ligge tæt op til, Side om Side med et af de tættest befolkede og rigeste Lande i Europa, og de danske Klitter